

YPG'nin Başarısız Seçim Denemesi – Örgüt, Şam Alternatifini mi Seçecek?

Ömer Özkızcılık
20.07.2024

Giriş

YPG terör örgütü tarafından ilan edilen yeni toplumsal sözleşme ile 'Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi' adı 'Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi' olarak değiştirilmiştir.⁽¹⁾ Bu toplumsal sözleşmenin ilanıyla beraber, Suriye Demokratik Konseyi ABD Temsilciliği, ABD'deki ünlü lobi şirketi Brownstein Hyatt Farber Schreck ile anlaşma sağlamıştır.⁽²⁾ Anlaşmanın ilk maddesi, 'Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi'nin ABD tarafından resmen tanınmasıdır. Örgüt, anayasa ilanıyla Suriye'de kurduğu devlete meşru bir zemin sağlarken, uluslararası alanda da ABD üzerinden tanınma çabasıdadır. Bir devletin var olabilmesi için diğer devletlerce tanınması gerektiği bilindiğinden örgüt, bu hedef doğrultusunda kontrolü altındaki bölgelerde seçim yapma yoluna gitmektedir. İlk olarak "yerel seçim" yapmak üzere 30 Mayıs 2024 tarihi belirlenmiştir. Daha sonra bu seçim 11 Haziran 2024'e ertelenmiştir. En son, Türkiye'den gelen tepki ve ABD'den gelen eleştiriler sonrasında seçimler net bir tarih belirtilmeden Ağustos 2024'e ertelenmiştir.⁽³⁾ Özetle YPG, Suriye'de 'Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi' adı altındaki fiili yapısının tanınması için çabalamaktadır ve bu yolda bazı engellerle karşılaşmaktadır. Bu rapor örgütün Suriye'de kurduğu fiili devlet yapısının nasıl tanınması için uğraştığını, seçim süreci için neler yaptığını, nasıl bir seçim organize ettiğini ve bu hedefi karşısında ne tür engellerle karşılaştığını ele alacaktır.

Yüksek Seçim Kurulu

Yeni toplumsal sözleşmenin ilanının ardından yapılan ilk icraatlardan biri Yüksek Seçim Kurulu oluşturmak olmuştur. 16 üyeden oluşan bu Yüksek Seçim Kurulu, YPG'nin ataması sonucunda oluşturulmuştur. Kurulda 5 üye Cezire (Haseke), 4 üye Menbiç (Ayn el Arab-Kobane dâhil), 3 üye Deyrizor, 3 üye Rakka, 2 üye Tabka ve 2 üye de Afrin bölgelerinden belirlenmiştir. Rokn Mulla İbrahim ve Hüseyin El Şeyh eş başkan olarak seçilmiştir.

Rokn Mulla İbrahim 1988 yılında Cezire'de doğmuştur. Arap literatürü eğitimi almış ve 2010 yılında Fırat Haber Ajansında çalışmaya başlamıştır. 2014 yılında Cezire'de 'Demokratik Özyönetim' kurumunda çalışmış ve Yüksek Seçim Kurulu sözcüsü olarak atanmıştır. Hüseyin

⁽¹⁾ Kutluhan Görücü, „GÖRÜŞ - Terör örgütü PKK/YPG'den tehlikeli plan: Yeni toplumsal bildiri“, Anadolu Ajansı, 12 Ocak 2024, <https://bit.ly/4cQvx0z> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

⁽²⁾ Ömer Özkızcılık, "Her Şeye Rağmen Konsantrasyonu Kaybetmemek: Suriye", Fokus Plus, 29 Nisan 2024, <https://bit.ly/4fmvF9Z> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

⁽³⁾ Anadolu Agency, "Terror group PKK/YPG postpones so-called local elections in Syria", 6 Haziran 2024, <https://bit.ly/4fbyt9u> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

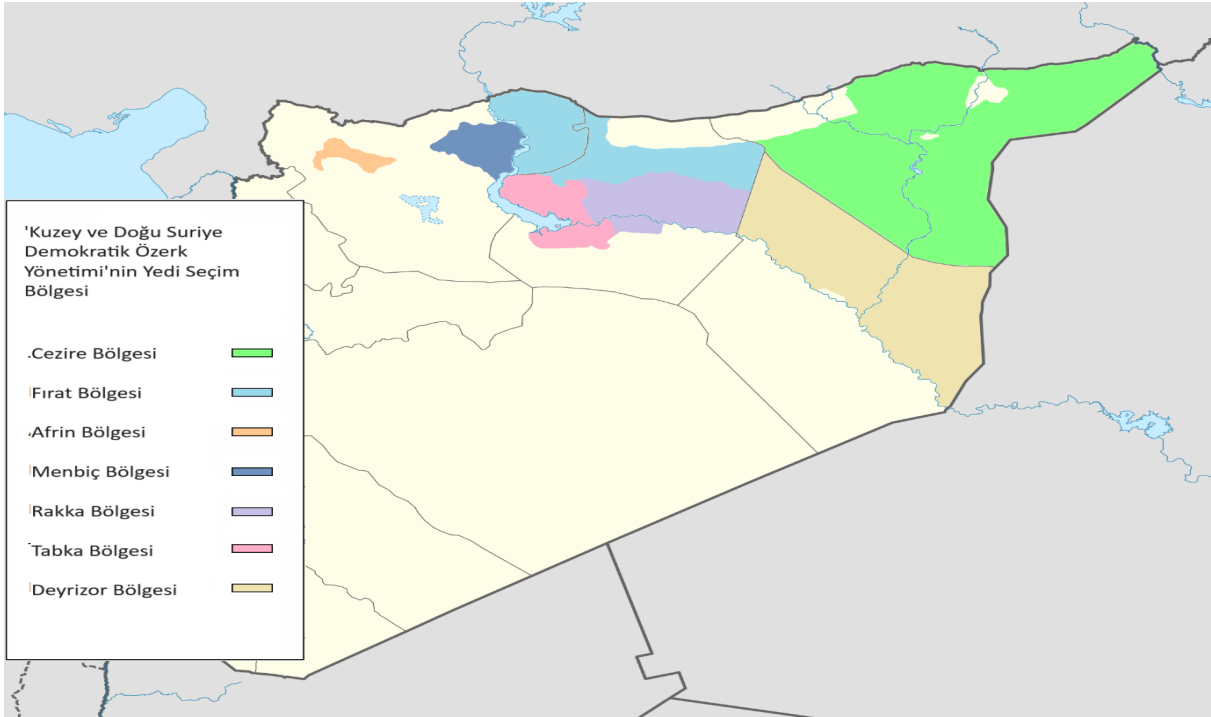
El Şeyh ise 1984 doğumlu olup, Arap literatürü eğitimi sırasında okuldan atılmıştır. 2016 yılında örgütün kontrolüne geçen Sarrin bölgesinde, 'Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi' için çalışmaya başlamış ve uzlaşma komitesi başkanlığı yapmıştır.

Şekil (1): Yüksek Seçim Kurulu Eş başkanları Rokn Mulla İbrahim (sağ) ve Hüseyin El Şeyh (sol)

Seçim Bölgeleri

'Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi' idari sınırları içerisinde 6 bölge, 40 şehir ve 105 belde bulunmaktadır. Aşağıdaki haritada 6 bölge gösterilmektedir:

Şekil (2): Seçim Bölgeleri Haritası, Kaynak: Rudaw

Örgütün idari haritasına göre; Tel Abyad Fırat bölgesine, Resulayn ise Cezire bölgesine bağlıdır. Afrin ise Afrin-Şehba büyükşehri olarak yer almaktadır. Haritada bu bölgeler dışında kalan yerler hariç tutulmuştur. Ayrıca, nüfusu 100'ün altında olan yerleşim yerleri mezra olarak, 101 ile 5 bin arasındaki yerleşim yerleri köy olarak, 5 bin ile 35 bin arasındaki yerleşim yerleri belde olarak, 35 bin ile 200 bin arasındaki yerleşim yerleri şehir olarak ve 200 binden fazla olan yerleşim yerleri büyükşehir olarak tanımlanmıştır.

Bölgelerdeki şehirler ve seçim bölgeleri şöyledir:

Tablo (1): Seçim Bölgelerindeki Şehir ve Belde Sayıları

Bölge	Şehir Sayısı	Belde Sayısı	Şehirler ⁽⁴⁾
Cezire	15	40	Dêrik, Girkê Legê, Tibespiyê, Çilaxa, Til Hemîs, Ebû Cirin, Amûdê, Hedadiyê, Şedadê, Ebdan, Til Temir, Mergedê, Serêkaniyê, Dirbêsiyê, Zirgan.
Deyrizor	5	21	Kîsra, Cezrat, Siwer, Besîra, Hecîn.
Rakka	3	14	Kerame, Hewes, Hezîme.
Fırat	5	10	Sirîn, Qenaya, Qadiriye, Eyn Îsa, Girê Spî.
Menbiç	2	5	Ebû Qelqel, Muhtereq
Afrin/Şehba	7	9	Raco, Cindirêsê, Mabeta, Şera, Şiyê, Şehba, Til Rifet.
Tabka	3	6	Tebqa, Mensûra, Curniye

Seçim Kanunu ve Seçim Hazırlıkları

Örgüt, Yüksek Seçim Kurulunun oluşturulmasının ardından, 'Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi' bölgeleri için seçim kanunu, belediye kanunu ve seçim tarihini belirlemiştir. Söz konusu seçim kanunu çerçevesinde, örgütün kontrolündeki bölgelerde yaşayan 18 yaş üstü her bireyin seçime katılma hakkı vardır. Ancak bu hak, örgüt tarafından verilen kimlik kartı varlığına bağlıdır ve zamansal olarak 5 senelik kimlik kartı sahibi olma şartı getirilmiştir. Bu şartları yerine getiren herkes, yaşadığı bölgedeki belediye makamlarına müracaat ederek seçmen kartını alabilmektedir. Seçmen kartı sahibi olmayanların seçimlerde oy kullanması mümkün değildir.

Örgüt tarafından getirilen bu zamansal kısıtlamanın üç amacı bulunmaktadır:

Birinci amacı; zorunlu askerlik hizmeti ile en az 5 senelik kimlik kartı varlığı arasında bir bağ kurulmuştur. Böylelikle zorunlu askerlik hizmeti ve oy kullanma hakkı birbirine bağlanmış olacaktır. Örgüt, bu şekilde zorunlu askerlik hizmeti ve oy kullanma arasında bir denge sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca YPG için eline silah almayı reddeden 'asker kaçaklarının' da oy kullanması böylelikle engellenmektedir.

İkinci amaç; Esed rejimi kontrolündeki bölgelerden örgüt kontrolündeki bölgelere göç eden kişilerin oy kullanma imkânının kısıtlanmasıdır. Bu kişilerin örgüt propagandasına daha az

⁽⁴⁾Örgütün kullandığı ve örgüt tarafından Latin harflerle yazılan Kürtçe şehir isimlerine yer verilmiştir. Söz konusu şehirlerin gerçek ve resmi Arapça isimlerin Latin harflerle Türkçe yazılışı kullanılmamıştır.

maruz kaldıkları düşünülmektedir. Ayrıca rejim bölgelerinden örgüt kontrolündeki bölgelere göç edenlerin neredeyse tamamı Arap'tır. Bu durum, Arapların seçimlere katılımını kısıtlamaktadır.

Üçüncü amaç ise; örgüt kontrolündeki güney bölgelerinden kuzey bölgelere göç eden Arap nüfusun seçime katılımını sınırlandırmaktır. Deyrizor ve Rakka gibi bölgelerde yaşanan sorunlar ve çatışmalar nedeniyle, bu bölgelerden kuzey hattına doğru Arap göçü yaşanmaktadır. Bu göçler neticesinde demografik değişimin siyasî değişime yansımaları olasılığı örgüt tarafından önlenmeye çalışılmaktadır. Özellikle Suriyeli Kürtlerin yoğun olduğu bölgelere göç eden Arapların oy kullanması ve demografik dengeleri etkilemesi engellenmeye çalışılmaktadır. Suriyeli Kürtlerin ülke dışına kaçma eğilimi de bu süreçte dikkate alınmıştır. Nitekim örgütün Suriyeli Kürtlerin hakkını savunduğunu iddia etmesine rağmen, uyguladığı zorbalıklar ve tek parti otokratik yönetim anlayışı sebebiyle Suriyeli Kürtlerin, Suriyeli Araplara göre yurtdışına çıkma eğilimi daha kuvvetlidir.

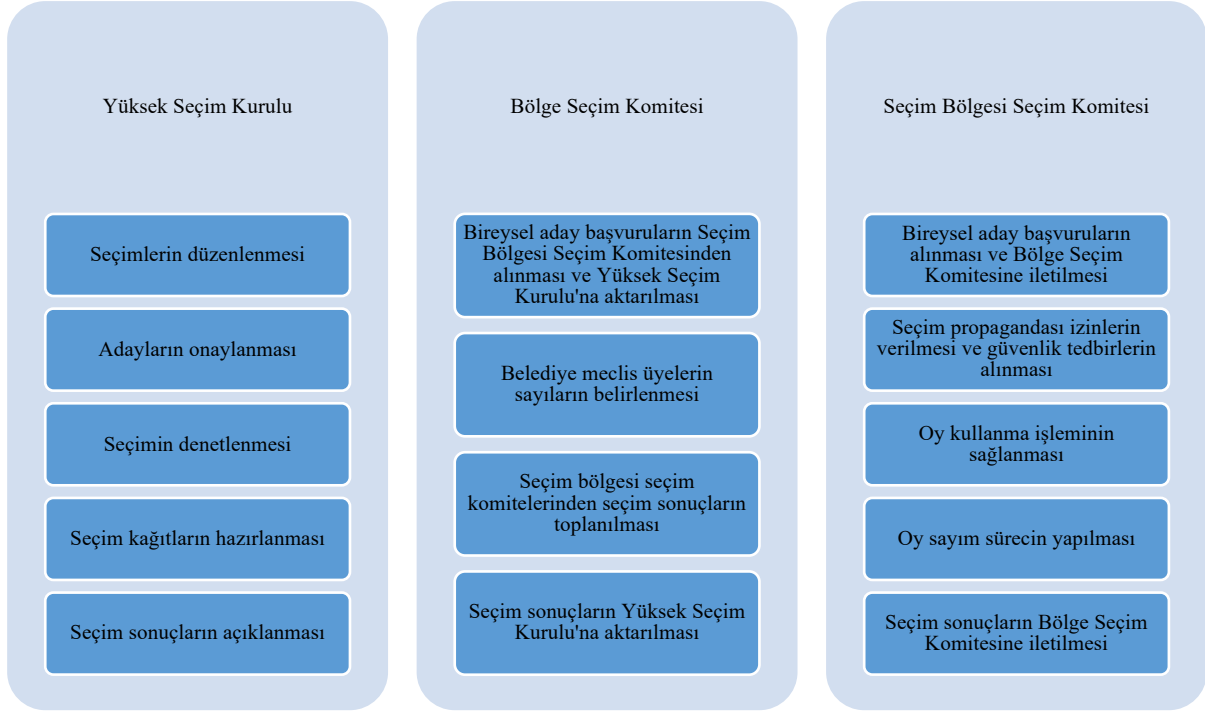
Seçim kanununa göre her şehir ve her kasaba bir seçim bölgesi olarak kabul edilmektedir. Belediye seçimlerine girecek olan adaylar Yüksek Seçim Kuruluna başvurmalı ve tüm şartları yerine getirmelidir. Resmî olarak seçimde oy kullanma hakkına sahip herkes aday olarak başvurabilir. Başvuru süreçleri için iki farklı mekanizma belirlenmiştir. Siyasi partiler aday göstermek için doğrudan Yüksek Seçim Kuruluna başvurmalı ve aday belirleme süreçleri hakkında bilgi vermelidir. Her parti, belediye başkanlığı için iki eş başkan aday göstermelidir. Yüksek Seçim Kurulu eş başkan adaylarını değerlendirecek ve onaylayacaktır. Belediye meclisi ve eş başkanlık için başvuru her liste için partiler ayrı ayrı 2 milyon Suriye Lirası (= \$136,52) ödeme yapmalıdır. Partiler, aday gösterdikleri her seçim bölgesi için bir irtibat kişisi belirlemek zorundadır.

Bireysel başvurular için adaylar, seçim bölgesindeki seçim komitesine başvurmalıdır. Seçim bölgesi seçim komitesi, başvuruyu Yüksek Seçim Kuruluna gönderecektir. Bireysel aday başvuruları için 500 bin Suriye Lirası (= \$34) ödeme yapılması gerekmektedir. Seçim bölgesi seçim komitesi, örgüt tarafından atanmaktadır.

Başvuran adaylara yönelik itirazlar bölge seçim komitesine yapılmalıdır. Evrak eksikliği durumunda Yüksek Seçim Kurulu, adaylara başvuru sürecinin son gününe kadar düzeltme yapma hakkı tanıyacaktır. Başvurusu reddedilen adaylar, seçim yasası çerçevesinde Yüksek Seçim Kuruluna karşı yargı sürecini başlatabilirler. Ancak bu yargı sürecinin nasıl işleyeceği hakkında detaylı bilgi verilmemiştir.

Başvuru süreci tamamlandıktan sonra, seçimden 20 gün önce Yüksek Seçim Kurulu tarafından tüm adaylar ilan edilecektir. Seçim propagandası, seçimlerden 20 gün önce başlayacak ve seçimlerin gerçekleşeceği tarihten bir gün önce saat 18.00'de sona erecektir. Mitingler ve diğer seçim etkinlikleri için seçim bölgesi seçim komitesine bildirimde bulunulması gerekmektedir ve bu etkinlikler seçim komitesinin iznine tabidir. Güvenliği sağlamakla görevli olan asayiş güçleri, etkinlikler sırasında gerekli önlemleri alacaktır.

Seçimlerin yürütülmesi, denetlenmesi ve oy sayımının yapılması örgüt tarafından atanmış olan seçim bölgesi seçim komiteleri tarafından gerçekleştirilecektir. Sayımlar tamamlandıktan sonra seçim bölgesi seçim komitesi, seçim sonuçlarını bölge seçim komitesine iletecek ve bölgesindeki tüm seçim sonuçlarını toplayarak bunları Yüksek Seçim Kuruluna gönderecektir. Yüksek Seçim Kurulu da seçim sonuçlarını ilan edecektir.

Şekil (3): Belediye Seçimlerinde YPG Tarafından Atanan Yapıların Görev ve Sorumlulukları

Kısaca, örgütün düzenlediği belediye seçimlerinde aday belirleme sürecinden, seçim sonuçlarının açıklanmasına kadar olan tüm süreç, örgüt tarafından atanan komitelerin kontrolü altındadır. Örgüt istemediği hiçbir adayın seçimlere katılmasına izin vermezken, seçime katılan adaylar da sadece örgütün belirlediği sınırlar içinde propaganda yapabilir ve seçim sonuçları örgüt tarafından atanan komiteler tarafından belirlenip açıklanır. Örgüt, seçim sürecinde herhangi bir şansa yer bırakmamakta ve Esed rejiminin düzenlediği seçimlerden büyük ölçüde ilham almaktadır. Ancak, örgüt tüm önlemleri seçim kanunuyla sınırlı tutmamıştır ve bunların bir kısmını da belediye kanuna yansıtmıştır. Bu önlemler aşağıda detaylandırılacaktır.

Seçim Tarihi ve Hazırlıklar

Yüksek Seçim Kurulu ilk başta seçim tarihi olarak 30 Mayıs 2024 tarihini ilan etmiştir. Hazırlık sürecinde yaşanan gecikmeler sebebiyle seçim tarihi 11 Haziran 2024'e ertelenmiştir. Ancak daha sonraki süreçte seçime girecek olan siyasî partilerin (Suriye Demokratik Konseyi, Özgürlük İçin Halklar ve Kadınlar İttifakı, Daha İyi Hizmet İçin Birlikte Listesi ve Suriye'deki Kürt Demokratik Birlik Partisi) yapmış olduğu çağrı⁽⁵⁾ sonrasında seçimler Yüksek Seçim

⁽⁵⁾ The Syrian Observer, "Amid Widespread Rejection, "Autonomous Administration" Postpones Elections Again", 7 Haziran 2024, <https://bit.ly/3zLH01f> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

Kurulu tarafından Ağustos 2024'e ertelenmiştir. Yüksek Seçim Kurulu aldığı kararda siyasî partilerin çağrısının temel alındığını ve siyasî partilerin yeterli propaganda süresinin olmadığı yönündeki itirazların haklı bulunması üzerine böyle bir yola gidildiği ifade edilmiştir.⁽⁶⁾

Uluslararası Gözlemciler

Yüksek Seçim Kurulu eş başkanı Rokn Mulla İbrahim yaptığı basın açıklamasıyla uluslararası ve ulusal tüm kurum ve kuruluşları 'Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi'nin yerel seçimlerini denetlemeye davet etmiştir.⁽⁷⁾ Ancak bu çağrı gerçek bir çağrıdan ziyade propaganda hedefleri doğrultusunda yapılan bir davet olmuştur. Nitekim örgüt, seçimlerde ne yerel ne de uluslararası bağımsız gözlemcilerin bulunmasına izin vermiştir.

Siyasî Partiler ve Seçime Katılım

Seçime katılacak siyasî partilerin 'Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi'nde resmî olarak kayıtlı olmaları gerekmektedir. Kayıtlı olmayan partiler seçime katılamaz. ENKS, özerk yönetimi tanımadığı için kayıt yaptırmamaktadır. ENKS'ye ait bürolar zaman zaman örgüt tarafından hedef alınmaktadır.⁽⁸⁾ Ancak seçimlerden önce özerk yönetime bağlı 'Demokratik Millet Meclisi' başkanı Hikmet Habib, üç yeni siyasî partinin kayıt yaptırdığını açıklamıştır.⁽⁹⁾

Örgüt kontrolündeki bölgelerde örgüte müzahir siyasî partiler şunlardır: Kürdistan Demokratik Barış Partisi, Demokratik Birlik Partisi (PYD), Suriye Kürdistan Demokrat Partisi, Kürdistan Yeşil Partisi, Kongreya Star, Suriye Kürt Sol Demokrat Partisi, Kürdistan Kardeşlik Partisi, Suriye Kürt Ulusal Partisi, Kürdistan Demokratik Değişim Partisi, Demokratik Mücadele Partisi, Suriye Kürdistanı Yenilik Hareketi, Kürdistan Özgürlük Partisi, Suriye Kürt Demokrat Partisi, Kürdistan Cumhuriyetçi Partisi, Reform Hareketi, Suriye Kürt Demokratik Roj Partisi, Kürdistan Gelecek Hareketi, Kürdistan Komünist Partisi, Özgür Vatansever Birlik Partisi ve Kürdistan İşçi Birliği Partisi.

Ayrıca, örgütün bünyesinde yer alan Araplar için kurulan Suriye Gelecek Partisi de seçimlere katılacağını ilan etmiştir. Eski eş başkan Hevrin Halef, Barış Pınarı Harekâtı sırasında etkisiz hale getirilmiştir. Ancak seçime katılım açısından durum biraz daha farklıdır. Kendi ismi ve logosuyla seçimlere girecek partilerin yanı sıra bazı partiler ittifak yaparak veya bağımsız isimlerle seçimlere katılacaktır. Aralarında PYD, Süryani Birlik Partisi, Demokratik Asuri Partisi, Suriye'nin Geleceği Partisi ve Zenubiya Kadın Topluluğu'nun da bulunduğu "Özgürlük İçin Halkların ve Kadınların İttifakı" adlı ittifak, 22 parti ve örgütten oluşmaktadır. 'Daha İyi Hizmet İçin Hep Birlikte İttifakı' çatısı altında ise 5 parti bulunmaktadır. İttifakta Demokratik Yeşiller Partisi, Kürdistan Çağdaşlık Hareketi, Kürdistan Kardeşlik Partisi (PBK),

⁽⁶⁾ Ömer Özkızılcık, Twitter, 6 Haziran 2024, <https://bit.ly/3zJR7VL> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

⁽⁷⁾ North Press Agency, "AANES urges Intl organizations to monitor NE Syria municipal elections", 21 Mayıs 2024, <https://bit.ly/3xgBjsS> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

⁽⁸⁾ Rudaw, "US 'troubled' by attack on Kurdish opposition party in Rojava", 8 Mart 2024, <https://bit.ly/45oEzza> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

⁽⁹⁾ Kurd Online, "26", "الإدارة الذاتية تمنح التراخيص لثلاثة أحزاب", Nisan 2024, <https://bit.ly/4b1qzfV> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

Suriye Kürt Demokrat Sol Partisi ve Kürdistan Emekçiler Birliği yer almaktadır. Bu partilerin yanı sıra Suriye Ulusal Demokratik İttifak Partisi, Ulusal Kalkınma ve Demokratik Değişim Partisi ve Suriye Kürt Demokratik Birlik Partisi de seçime katılacak diğer partiler arasında yer almaktadır.⁽¹⁰⁾

Görüldüğü üzere örgüt, görünürde seçimlere birçok siyasî partinin katıldığı izlenimini vermek için seçime katılan siyasî partilerin sayısını şişirmektedir. Örgütün ilan ettiği ittifak ve rakip ittifak, örgüte müzahir tabela partilerinden başka bir şey değildir. İttifak olmaksızın seçime giren siyasî partiler de bu bağlamdadır. Örgütün kullandığı bu strateji Suriye için yeni değildir. Nitekim Esed rejimi de “seçimlerde özgürlük var” imajı vermek için Baas partisine müzahir tabela partiler kurmaktadır ve seçimlere ittifaklar üzerinden girilmektedir. Böylelikle görece olarak onlarca siyasî parti seçime katılırken, aslında tek parti seçimi düzenlenmektedir.

Ayrıntılı Belediye Kanunu ve Yerel Yönetimler

Örgütün belirlediği belediye kanunu, belediye meclislerinin ve eş başkanlarının görevlerini detaylandırmaktadır. Belediye meclisleri, şehir isimlerini değiştirme yetkisi de dâhil olmak üzere geniş yetkilere sahiptir. Ancak bu yetkiler, yerel meclisler tarafından belirlenen sınırlar içerisinde kullanılabilir. Bu düzenleme, yerel yönetimlerin özerkliğini sınırlayan bir mekanizma olarak işlev görmektedir.

Yerel meclislerin ve belediye eş başkanlarının görevleri, örgütün ideolojik hedefleri ve politikaları doğrultusunda belirlenmiştir. Belediye eş başkanları, belediyenin yürütme organını oluşturur ve belediyenin günlük yönetiminden sorumludur. Ancak bu görevler, örgütün merkezî karar alma mekanizmalarından etkilenmektedir.

Örgüt, belediye meclislerinin ve eş başkanları aracılığıyla yerel yönetimlerin tam anlamıyla özerk olmasını sağlamak yerine, onları merkezî bir kontrol altında tutma çabası içindedir. Bu durum, özellikle demokratik süreçlerin ve katılımcı yönetim anlayışının gerçekleşmesinde engel oluşturmaktadır.

Belediye Birlikleri ve Federasyonlar

Örgüt, seçilmiş belediye meclisleri ve eş başkanlara karşı alınan önlemlerle sınırlı kalmamıştır. Her bölgedeki tüm belediyeler, belediyeler birliği adı altında bir mecliste toplanmaktadır. Belediyeler birliği, belediyelerin koordinasyonunu sağlamak, ortak politikalar belirlemek ve merkezî yönetimle ilişkileri düzenlemek amacıyla kurulmuştur. Aynı zamanda belediyeler birliği, belediyeler federasyonu içinde yer almaktadır. Her bölgedeki belediye birliği için iki eş başkan ve bir yürütme kurulu seçilmektedir. Belediyeler birliği üzerinden belediye eşbaşkanları denetim altında tutulması planlanmıştır.

⁽¹⁰⁾Rudaw, “ROJAVA SEÇİME GİDİYOR- 6 büyükşehir, 40 şehirde oy kullanılacak”, 24 Mayıs 2024, <https://bit.ly/3xgiDtm> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

Yerel Yönetimlerin Hiyerarşik Yapısı

Seçilen eş başkanlar, 'Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi'nde Yürütme Meclisinde yerel yönetimleri temsil etmektedir. Yani, belediyeler birliği federasyonu eş başkanları, 'Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi' içinde bakan görevini ifa etmektedir.

Örgütün Seçim İkilemi

Örgütün bir yandan seçim düzenleme zahmetine girip diğer yandan seçimin bir tiyatrodan ibaret kalmasına neden olacak onlarca önlem almasının ardında örgütün yaşadığı ikilem gelmektedir. Bu ikilem şöyle izah edilebilir: YPG, Suriye'de devlet kurma bağlamında tarihi bir fırsat elde ettiğini düşünmektedir. Devletçiğin ulusal ve uluslararası alanda tanınması için büyük çaba göstermekte, anayasal zemin ve lobi çalışmaları yapmaktadır. Meşruiyet zeminini oluşturmak için seçimleri araçsallaştırmakta, kontrol ettiği bölgelerde seçimler düzenleyerek kendisini demokratik bir aktör olarak tanıtmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda, anayasal zemin oluşturma ve lobi çalışmalarını sürdürmektedir. Ancak, örgütün yüzleştiği en büyük engel, demografik gerçeklikler ve uluslararası toplumun genel tepkisidir. Örgüt, kontrol ettiği bölgelerdeki nüfus yapısını göz önünde bulundurarak seçimleri araçsallaştırmakta ve kendilerini meşru bir demokratik aktör olarak tanıtmaya çalışmaktadır. Ancak, bu seçimlerdeki demokratik meşruiyetin gerçekliği, örgütün kontrol ettiği bölgelerdeki demografik yapının çoğunluğunu oluşturan Arap nüfusunun ve Suriyeli Kürtlerin büyük çoğunluğunun muhalefetine rağmen.

Ancak örgütün kontrol ettiği bölgelerde yaklaşık 3 milyon kişi yaşamaktadır ve bunların %76,6'sı Arap, %19,9'u Kürt'tür. Suriyeli Kürtlerin çoğunluğu ENKS'yi desteklemektedir. Örgüt için seçim düzenlemek büyük bir risktir. Adil ve özgür seçimlerde örgüte muhalif adaylar kazanacaktır. Bu sebeple örgüt, 2014 yılından beri belediye seçimleri düzenlememektedir.

Örgüt, seçim düzenlemek konusunda büyük bir ikilemle karşı karşıyadır. Özellikle adil ve özgür seçimlerde, hem Arap çoğunluğun yaşadığı bölgelerde hem de Kürt çoğunluğun yaşadığı bölgelerde muhalefetin galip geleceği düşünülmektedir. Bu nedenle örgüt, 2014 yılından beri sadece kendi kontrolündeki bölgelerde sınırlı sayıda seçim düzenlemiştir.

Ulusal ve uluslararası tanınırlık ve demografik gerçeklikler arasında kalan örgüt, çözümünü Esed rejimini taklit etmekte bulmuştur. Bu süreçte, Esed rejiminden öğrenilen birçok yöntemi kullanan örgüt, kendine ait bir seçim sistemi inşa etmiştir. PYD partisi, Baas partisinin yerini almış ve Esed rejimi tarafından kurulan sistemi taklit ederek kendilerine uyarlamıştır. Bu yeni yapıyla örgüt, kendisini demokratik ve meşru bir aktör olarak göstermeye çalışırken, seçim süreçlerinde tam kontrolü sağlayarak gerçekte özgür ve adil olmayan bir seçim düzenleyecektir. Bu sayede ulusal ve uluslararası arenada tanınmaya ve meşruiyet kazanmaya çalışacaktır. Ancak bu hedef karşısında Türkiye'nin tutumu, ABD'nin yaklaşımı ve yerel halkın direnişi büyük bir engel olarak şekillenmektedir.

Türkiye'nin Tutumu

Örgütün ilan ettiği yeni toplumsal sözleşme Türk mediasında ve kamuoyunda sınırlı ölçekte de olsa gündem oldu. Ancak YPG'nin Suriye'de düzenlemeyi planladığı belediye seçimleri Türkiye kamuoyunda bazı uzmanların yazıları haricinde çok fazla gündeme gelmedi. Ta ki Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 30 Mayıs 2024 tarihinde ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin 28 Mayıs 2024 tarihinde⁽¹¹⁾ yaptığı açıklamalara kadar Türk kamuoyunda ciddi olarak belediye seçimleri gündem oluşturmadı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yaptığı açıklamada “Bölücü terör örgütünün Suriye uzantısı, bir 'teröristan' kurma hedefiyle bölge halkı üzerindeki baskısını, tehditlerini ve gayretlerini yoğunlaştırdı. Örgüte boyun eğmeyen ve haraç vermeyen insanların öz topraklarından sürülmesinden, çocuk asker kullanımına kadar her yola başvuruyorlar. Meselenin DEAŞ ile mücadele olmadığı, doğrudan ülkemizi ve bölgemizi hedef alan sinsi bir planın adım adım uygulandığı anlaşılıyor. Terör örgütünün halk oylaması bahanesiyle ülkemizin ve Suriye'nin toprak bütünlüğüne yönelik müteceviz eylemlerini yakından takip ediyoruz. Daha önce de bu konudaki politikamızı çok net ortaya koyduk. Türkiye, güney sınırlarının hemen ötesinde Suriye'nin ve Irak'ın kuzeyinde bölücü örgütün bir 'teröristan' kurmasına asla izin vermeyecektir. Oldubittiler karşısında daha evvel yapılması gerekiyorsa, ne yapılması gerekiyorsa onu yaptık, aynı durumla karşılaşmamız halinde harekete geçmekten yine çekinmeyiz” demesi⁽¹²⁾, Türkiye'nin YPG'nin düzenlemeyi planladığı seçimleri bir meydan okuma ve ulusal güvenlik tehdidi olarak gördüğünü gösterdi. Yapılan bu açıklamanın Millî Güvenlik Kurulunun toplantısından sonra gelmesi, YPG'nin seçim planlarının Ankara'daki güvenlik bürokrasisi ve siyaset tarafından devletleşme çabası olarak görüldüğünü ve bu tarz girişimlere izin verilmeyeceğine işaret ediyordu.

Retorik düzeyde yapılan bu açıklamaların hemen akabinde Türkiye'nin ‘SİHA diplomasisi’ devreye girdi ve aylar sonra YPG'ye karşı yeniden SİHA operasyonları düzenlenmeye başlandı. Türkiye'nin düzenlediği SİHA operasyonları, seçimlere müsaade edilmeyeceğinin ve bölgede gerekli olursa askerî adımların da atılabileceğinin mesajını içeriyordu. Türkiye'nin kararlılığını gösteren bu tutum, örgütten daha çok ABD'ye bir mesaj içermekteydi.

ABD'nin Yaklaşımı

YPG'nin ilan ettiği yeni toplumsal sözleşmeye dair ABD tarafından herhangi bir açıklama yapılmamış ve bu anayasal metne dair olumlu veya olumsuz bir görüş belirtilmemiştir. Hatta örgüt mediasında ABD'nin bu çekimsiz tutumu eleştirilmiştir. YPG'nin seçime giden süreci boyunca ABD tarafından resmî olarak sadece bir açıklama yapılmıştır ve bu açıklamada ABD'nin seçimleri olumlamadığı ve meşru görmediği açıkça ifade edilmiştir. ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcü Yardımcısı Vedant Patel'in yaptığı açıklamada “Suriye'de yapılacak herhangi bir seçim, BM Güvenlik Konseyi'nin 2254 sayılı kararında da belirtildiği gibi serbest, adil,

⁽¹¹⁾ Milliyet, “PKK'nın Suriye'deki sözde seçimine Bahçeli'den flaş yorum: Şam ile ortak operasyon yapılmalı”, 28 Mayıs 2024, <https://bit.ly/3RkKMpV> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

⁽¹²⁾ TRT Haber, “Suriye'deki sözde yerel seçim ertelendi: Türkiye'nin kararlı duruşu sonuç verdi”, 6 Haziran 2024, <https://bit.ly/3RqY2Jv> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

şeffaf ve kapsayıcı olmalı. Suriye'nin kuzeydoğusunda (YPG/PKK tarafından) yapılacak seçimlerle ilgili şu anda bu koşulların sağlandığını düşünmüyoruz ve bu görüşümüzü Suriye'nin kuzeydoğusundaki aktörlere de ilettik” denilmiştir. ⁽¹³⁾

YPG’li sözde yetkililerin medyaya verdiği demeçlerde ABD’nin seçimlerin düzenlenmemesi için baskı kurduğu, seçimlerin ABD baskısı sonucunda aslında Ağustos’a ertelenmediği ve iptal edildiğini belirttiler. YPG’li yetkililerin açıklamalarına göre ABD, 11 Haziran’da yapılması planlanan belediye seçimlerini süresiz olarak ertelemesi konusunda örgütü uyardı. Washington, seçimlerin yapılması halinde ciddi sonuçlarla karşılaşılacağını belirtti. ABD Dışişleri Bakanlığının kuzeydoğu Suriye yeni temsilcisi Scott Bowles, özerk yönetim liderleriyle görüşmeler düzenleyerek ABD’nin pozisyonunu aktardı. Bowles, Türkiye’nin tehditlerinin ciddiyetini vurgulayarak, ABD’nin olası bir Türk saldırısını durduramayacağını belirtti. Ayrıca ABD Dışişleri Bakanlığı, güvenlik durumunun istikrarsızlığı ve özerk yönetimin tüm siyasî grupları temsil etmemesi nedeniyle seçimlerin yapılması için uygun koşulların olmadığını ifade etti.

ABD’nin kapalı kapılar ardında YPG’yi uyarması ve seçimlerin iptalini talep etmesi iki temel olguya işaret etmektedir. Birincisi; ABD’nin YPG’nin kurmuş olduğu ‘Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi’ni resmî olarak tanımaya hazır olmadığıdır. İkincisi; ABD’nin mevcut jeopolitik konjonktürde YPG yüzünden Türkiye ile gerilim yaşamayı istemediği ve Türkiye ile olan ilişkilerini önemsediğidir.

Suriyelilerin ve Yerel Halkın Direnişi

Örgütün 11 Haziran’da düzenlemeyi hedeflediği seçimler karşısında Suriyeliler ve yerel halk tarafından çok ciddi bir direniş oluşmuştur. Buna rağmen Esed rejiminin resmî kanallarından herhangi bir açıklama veya kınama yapılmamıştır. Rejime yakın medya organları seçimleri sadece eleştirmişlerdir.⁽¹⁴⁾ Suriye muhalefeti ve ona müzahir Suriyeli yapılarla YPG’nin kontrol ettiği bölgelerde yaşayan sivil halk seçimlere karşı büyük bir tepki göstermiştir. Verilen tepkilerin en başında ve belki de en önemlisi Suriye Kürt Ulusal Konseyinin (ENKS) verdiği tepki olmuştur. ENKS’nin verdiği cesur tepki, özellikle uluslararası alanda ve ABD nezdinde seçimlerin meşru olmadığını gösteren en önemli etken olmuştur. YPG’nin tüm sindirme çabalarına ve saldırılarına rağmen⁽¹⁵⁾, ENKS çıkıp kamuoyuna açık bir şekilde ve yüksek sesle seçimlerin meşru olmadığını anlatmıştır.⁽¹⁶⁾

⁽¹³⁾ Hakan Çopur ve Rabia İclal Turan, “ABD’den, YPG/PKK’nın yapacağı sözde yerel seçimlere "adil, serbest ve şeffaf seçim ortamı yok" değerlendirmesi”, Anadolu Ajansı, <https://bit.ly/3xmLUCr> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

⁽¹⁴⁾ Vecih Cuzdan, “Kurds postpone local elections in Northern Syria once again to buy time”, 7 Haziran 2024, <https://bit.ly/45ojHHZ> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

⁽¹⁵⁾ Rudaw, “US ‘troubled’ by attack on Kurdish opposition party in Rojava”, 8 Mart 2024, <https://bit.ly/45oEzza> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

⁽¹⁶⁾ Daily Sabah, “Syrian Kurdish party says PKK/YPG’s ‘elections’ doomed to fail”, 4 Haziran 2024, <https://bit.ly/3Roys8e> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

Diğer önemli tepki Kabileler ve Aşiretler Meclisi tarafından gelmiştir. YPG'nin belediye seçimlerine karşı 4 Haziran 2024'te düzenlenen aşiret toplantısında⁽¹⁷⁾, YPG'nin düzenlemek istediği seçimlerin Suriye'yi bölme girişimi olarak görüldüğü ifade edilmiş ve sert bir biçimde reddedilmiştir. Aşiretlerin çok güçlü olduğu Deyrizor'dan gelen unsurlarca kurulan Suriye Milli Ordusu gruplarından İnşa ve Gelişim Hareketi de seçimleri reddettiğini açıklamış ve Suriye'nin bölünmesine karşı çıkmıştır. Suriye muhalefetinin siyasî yapılanması olan Suriye Ulusal Koalisyonu ve onun seçtiği Suriye Geçici Hükümeti, YPG'nin belediye seçimlerine karşı sert tepki göstermiştir. Hem Suriye halkı nezdinde hem de uluslararası alanda seçimlere karşı net bir pozisyon almıştır.

YPG tarafından kontrol edilen bölgelerdeki halk ise pasif bir direniş göstermiştir. YPG'nin dağıttığı seçim kâğıtlarının önemli bir kısmı halk tarafından teslim dahi alınmamıştır. YPG'nin seçimlere katılmayanlara su, elektrik ve gıda yardımları verilmeyeceği tehditlerine rağmen⁽¹⁸⁾, bölgedeki halkın sandıklara gitmeyeceği anlaşılmıştır. Bölge halkının sandıklara gitmeme ve pasif direniş iradesi, örgütün seçim amaçlarını baltalamıştır. Nitekim örgüt seçimlere katılım oranı üzerinden meşruiyet devşirmeyi hedeflemekteydi. Ancak seçimler düzenlenseydi, seçim oranı Suriye için bile rekor seviyede düşük kalması öngörülmüyordu.

Sonuç

YPG'nin Suriye'de düzenlemeye çalıştığı belediye seçimleri incelendiğinde çok net olarak ortaya örgütün ikilemi çıkmaktadır. Bir yandan seçimler üzerinden demokratik meşruiyet elde etme arzusu varken, diğer yandan ise bölgenin demografik gerçekliği adil seçimleri örgüt için bir siyasî intihar haline getirecektir. Bunun farkında olan YPG, Esed rejiminin Suriye'de düzenlediği seçimlerin benzerini düzenlemeyi amaçlamış ve göstermelik seçimler planlamıştır. Ancak Türkiye'nin kararlı ve sert tutumu, ABD'nin destek vermemesi ve Suriyelilerin direnişi karşısında YPG'nin bu girişimi başarısız olmuştur. Resmî olarak seçimler Ağustos ayına ertelenmiş olsa da, muhtemelen seçimler hiç düzenlenmeyecektir. Nitekim seçimlerdeki en temel amaç, ABD tarafından resmen tanınmaktır. ABD'nin mevcut jeopolitik konjonktürde YPG'nin kurmuş olduğu 'Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi' resmî olarak tanımaya hazır olmadığı artık anlaşılmıştır. Amaca ulaşamayacağı belli olmasına rağmen, göstermelik seçimlerin düzenlenmesi çok olağan durmamaktadır.

Bu durumda Suriye bağlamında birkaç çıkarımda bulunmak mümkündür. Birinci çıkarım, ABD'nin YPG'ye Suriye'de resmî bir devlet kurması için destek vermemesi, ABD'nin mevcut jeopolitik konjonktürde Türkiye'yi daha fazla önemseyeceğine işaret etmektedir. Bu durum ise Türkiye ile ABD arasında Suriye'de yeni bir işbirliği fırsatlarına pencere aralamaktadır. Özellikle ABD'nin Suriye'den çekilme arayışında oluşu, Suriye'yi İran'a teslim etmek istemeyişi ve ABD'de yaklaşan seçimler, iki NATO müttefiki arasında olası bir anlaşmayı

⁽¹⁷⁾ Celal Musalli, "Arap, Kürt ve Hristiyanlardan ortak tepki! "Sözde seçim yok hükmündedir"", 4 Haziran 2024, <https://bit.ly/3RkKnUr> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

⁽¹⁸⁾ Suriye TV, "4", "قصد تجبر الأهالي على تسلّم البطاقات الانتخابية", Haziran 2024, <https://bit.ly/45mnBBi> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024).

mümkün kılmaktadır. ABD'nin Suriye bağlamında Türkiye'ye ihtiyacı olduğu ve YPG için Türkiye'yle düzelen ikili ilişkisini bozmaya hazır olmadığı görülmüştür.

İkinci çıkarım ise YPG'nin Suriye'de devletleşme hayalinde önemli bir eşiğe geldiğidir. Bugüne kadar YPG'yi yöneten PKK'nın yeni jenerasyonu veya başka bir deyişle Neo-KCK yapısı Suriye'de ABD ile işbirliği kurarak devletleşmeyi hedefliyordu. Eski jenerasyon ve KCK ise devletleşmenin Rusya, İran ve Esed rejimi ile işbirliği sonucunda yapılabileceği görüşündeydi. ABD'nin belediye seçimleri esnasında sergilemiş olduğu tavır, örgüte yakın çevrelerce IKBY'nin referandum sürecine benzetilmiştir. Daha net bir şey söylemek için çok erken olsa da, Suriye'deki belediye seçimlerinin iptali örgüt için bir kırılma anı olabilir. Bilindiği üzere, Esed rejimin düzenlediği Baas partisi seçimlerinde YPG'ye yakın isimler üst pozisyondaki görevlere getirilmiş ve rejim kaynaklarınca basına sızdırılan bilgilere göre Şam, YPG ile müzakereleri yeniden canlandırmayı hedeflemektedir. Son olarak ABD'de başta Beyaz Saray Ulusak Güvenlik Konseyi Orta Doğu ve Kuzey Afrika Başkanı Brett McGurk'un başını çektiği bazı çevrelerin, ABD'nin Suriye'den çekilmesi karşılığında Şam'ın, YPG'nin kurmuş olduğu 'Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi'ni resmen tanımasını savunduğu düşünülürse, YPG'nin devletleşme arzusunda sona gelmediği ve sadece sekteye uğradığı ifade edilebilir.